

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

Кам'янець-Подільського
національного університету
імені Івана Огієнка

_____ 2023 р. протокол № _

Голова вченої ради

_____ Сергій КОПИЛОВ

Освітньо-наукова програма
вводиться в дію з 1 вересня 2023 р.

(наказ ректора

від _____ 2023 р. № ____)

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»

(редакція від _____ 20____ р.)

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Освітня кваліфікація: ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Кам'янець-Подільський 2023 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ**змін до освітньо-наукової програми****«Спеціальна освіта»**

1. Рада з науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ: протокол № _____ від _____ 20 ____ р.

Виконуючий обов'язки співголови Ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та

якості вищої освіти К-ПНУ _____ Геннадій БЕСАРАБЧУК

2. Навчально-методичний центр забезпечення якості освіти К-ПНУ:

Керівник навчально-методичного центру

забезпечення якості освіти К-ПНУ _____ Геннадій БЕСАРАБЧУК

3. Керівник навчально-методичного відділу _____ Наталія ГУДИМА

4. Вчена рада факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи

Протокол № ____ від _____ 20 ____ р.

Голова вченої ради _____ Віталій СПІВАК

5. Рада з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи протокол № ____ від _____ 20 ____ р.

Голова ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи _____ Вадим ЛЕВИЦЬКИЙ

6. Декан факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи

Декан факультету _____ Віталій СПІВАК

7. Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти протокол № ____ від _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____ Світлана МИХАЛЬСЬКА

Розробники:

Гарант освітньо-наукової програми:

Світлана МИРОНОВА, проректор з наукової роботи, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор _____

Члени проєктної групи:

1. Тетяна ОПАЛЮК, завідувач, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, доктор педагогічних наук, доцент _____
2. Оксана ДМІТРІЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент _____
3. Марина БРАНИЦЬКА, логопед Благодійного фонду «Карітас-Хмельницький УГКЦ», доктор філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта _____
4. Діана БОРОВЕЦЬ, здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка _____

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукову програму оновлено проєктною групою у складі:

Миронова С.П. – проректор з наукової роботи, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор – керівник проєктної групи (гарант освітньо-наукової програми).

Опалюк Т.Л. – завідувач, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, доктор педагогічних наук, доцент.

Дмитрієва О.І. – доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Браницька М.М. – логопед Благодійного фонду «Карітас-Хмельницький УГКЦ», доктор філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Боровець Д.П. – здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Рецензії – відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. **Іншаков А.Є.** – декан факультету дошкільної і технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

2. **Тріпак М.М.** – директор Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу, заслужений працівник освіти України, кандидат економічних наук, доцент.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Спеціальна освіта» за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

1 - Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи.
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Кваліфікація: доктор філософії зі спеціальної освіти
Офіційна назва освітньо-наукової програми	«Спеціальна освіта»
Тип диплома та обсяг освітньо-наукової програми	Тип диплома одиничний, 46 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньої програми від 01.03.2021 р. за № 1269.
Цикл/рівень	Третій (освітньо-науковий) рівень, НРК України – 8 рівень; FQ-EHEA – третій цикл; EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність освітнього рівня «магістр» / освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	До 01.07.2026 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	https://kpmu.edu.ua/opp/osvitni-prohramy-doktor-filosofii/
2 - Мета освітньо-наукової програми	

Забезпечити у майбутніх докторів філософії формування компетентностей, необхідних для здійснення науково-дослідницької діяльності, викладацької роботи, аналітичної роботи, наукового консультування в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.

3 - Характеристика освітньо-наукової програми

Предметна область (галузь знань, додаткова спеціальність / спеціалізація (за наявності)	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 016 Спеціальна освіта Об'єкт діяльності: організація і забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти з підготовки фахівців до реалізації науково-дослідної та прикладної діяльності в галузі спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми професійного та/або дослідницького характеру у галузі спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Теоретичний зміст предметної області базується на передових концептуальних та методологічних знаннях науково-дослідного та професійного характеру в галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках. Методи, методики та технології: дослідницькі, інформаційно-комунікативні, освітні методи і технології. Інструменти й обладнання: комп'ютерна техніка і мультимедійне обладнання; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; програми статистичної обробки та візуалізації даних, що дозволяють досягати цілей навчання та професійного розвитку. Співвідношення обсягів основних компонент освітньо-наукової програми: обов'язкові компоненти – 34 кредити ЄКТС (74%); вибіркові компоненти – 12 кредитів ЄКТС (26%).
--	---

Орієнтація освітньо-наукової програми	Освітньо-наукова програма передбачає генерування вмінь та компетентностей доктора філософії, здатного здійснювати науково-дослідну діяльність в закладах спеціальної та інклюзивної освіти, викладацьку діяльність за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.
Основний фокус освітньо-наукової програми	Програма дозволяє оволодіти змістом та методикою наукових досліджень в галузі спеціальної та інклюзивної освіти; особливостями професійної підготовки фахівців за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. Ключові слова: спеціальна освіта, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, фахівці спеціальності 016 Спеціальна освіта.
Особливості програми	Оптимальне поєднання освітньої та наукової складових; формування інтегрованих компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти міждисциплінарного характеру; академічна мобільність; забезпечення державної та регіональної потреби у фахівцях, здатних працювати в різних типах закладів дошкільної, середньої та вищої освіти, науково-дослідних установах для реалізації державної політики в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	

Придатність до працевлаштування	Сфера працевлаштування – коледжі, заклади вищої освіти, науково-дослідні установи. Заклади системи МОН України, МОЗ України, Міністерства соціальної політики тощо (заклади загальної середньої та дошкільної освіти, спеціальні заклади загальної середньої та дошкільної освіти, позашкільні навчальні заклади, реабілітаційні центри). Згідно з чинною редакцією національного класифікатора України (Класифікатора професій ДК 003:2010) фахівці, які здобули вищу освіту за освітньо-науковою програмою «Спеціальна освіта» за спеціальністю 016 Спеціальна освіта можуть обіймати первинні посади: КП 2310.2 Викладач закладу вищої освіти. ДК 003:2010 Директор інклюзивно-ресурсного центру. КП 2340 Вчитель з корекційної освіти. 2340 код ЗКППТР 25160 Вчитель-дефектолог.	
Подальше навчання	Доктор філософії має можливість продовження здобуття освіти за науковим рівнем та отримувати будь-які інші форми освіти, підвищувати кваліфікацію, займатися самоосвітою.	
5 – Викладання та оцінювання		
Викладання та навчання	Партнерська співпраця науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, особистісно-орієнтований підхід до освіти, аналітико-синтетична професійно-спрямована діяльність аспіранта. Види навчальних занять: традиційні та активні лекції, лабораторні, практичні, індивідуальні заняття, консультації у формах тренінгів, самостійної роботи; наукова робота; практична підготовка; написання наукових публікацій, дисертації.	
Оцінювання	Рейтингова система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти передбачає оцінювання аспірантів за усі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності (поточний, підсумковий контроль); презентації, модульні контрольні роботи, тестування, звіт про практику, заліки, усні та письмові екзамени, попередня апробація дисертаційного дослідження.	
6 - Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати комплексні проблеми професійного та/або дослідницького характеру у галузі спеціальної та інклюзивної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01	Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.

	ЗК02	Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.
	ЗК03	Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізацію значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень.
	ЗК04	Здатність розробляти наукові проекти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування, реєстрації прав інтелектуальної власності.
	ЗК05	Здатність працювати в міжнародному контексті.
	ЗК06	Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.
	ЗК07	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації.
	ЗК08	Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною мовами, володіти комунікативною культурою.
	ЗК09	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, у наукових структурах/закладах.
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)	СК01	Здатність володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями до передачі наукових знань майбутнім фахівцям галузі спеціальної освіти під час освітнього процесу у ЗВО з дотриманням студентоцентрованого підходу в навчанні.
	СК02	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з педагогічних та суміжних галузей.
	СК03	Здатність до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.
	СК04	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у галузі спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
	СК05	Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у галузі спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.
	СК06	Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику спеціальної та інклюзивної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках на регіональному, національному та міжнародному рівнях.
	СК07	Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

	СК08	Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності.
	СК09	Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати освітню діяльність у галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, обґрунтовано обирати і ефективно використовувати освітні технології, методи і засоби навчання й виховання осіб з особливими освітніми потребами з метою забезпечення запланованого рівня особистісного розвитку суб'єктів цільової аудиторії.
	СК10	Уміння здійснювати підготовку текстів навчальних та наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення навчального процесу.
7 - Програмні результати навчання		
	ПР 01	Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері освіти, зокрема спеціальної освіти, професійною етикою, демонструвати загальний культурний кругозір, нести відповідальність за особистий професійний розвиток.
	ПР 02	Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології, термінологію, історію та сучасний стан розвитку спеціальної освіти у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
	ПР 03	Знати закономірності і принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, здійснювати підготовку текстів навчально-методичного контенту, нести відповідальність за ефективність підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
	ПР 04	Демонструвати дослідницькі навички, достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень у галузі спеціальної освіти і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; критично аналізувати й оцінювати результати власних досліджень і інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
	ПР 05	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках з дотриманням норм академічної етики.
	ПР 06	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

	ПР 07	Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень у галузі спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
	ПР 08	Демонструвати навички міжнародного співробітництва, наукової комунікації державною і іноземними мовами в усній та письмовій формах широкій науковій спільноті та громадськості сфери спеціальної освіти та дотичних до неї галузей.
8 - Ресурсне забезпечення реалізації програми		
Кадрове забезпечення	Керівник проєктної групи — доктор педагогічних наук, професор зі спеціальності 13.00.03 – Корекційна педагогіка; члени проєктної групи – доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти; кандидат педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 – Корекційна педагогіка; Група забезпечення складається з провідних вчених в галузі спеціальної та інклюзивної освіти, професійної підготовки. Освітні компоненти загальної підготовки забезпечують 3 докторів наук відповідного фаху.	
Матеріально-технічне забезпечення	Кабінети з корекційної педагогіки, спеціальної психології, логопедії, спеціальних методик навчання дітей з особливими освітніми потребами, комп'ютерні кабінети, електронна бібліотека.	
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Навчальні та робочі програми, методичні вказівки, силабуси, фахова література, електронні ресурси, інтернет-джерела, бібліотека, наукометричні бази, модульне середовище навчання MOODLE.	
9 - Академічна мобільність		
Національна кредитна мобільність		
Міжнародна кредитна мобільність		

Перелік компонентів освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік освітніх компонентів освітньо-наукової програми

Шифр за ОНП	Освітні компоненти	Кількість кредитів ЄКТС / навчальних годин	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4

	1. Обов'язкові освітні компоненти		
	1.1. Освітні компоненти загальної підготовки		
ЗП 01	Іноземна мова в науково-професійному спілкуванні	6/180	екзамен
ЗП 02	Організація наукової діяльності	3/90	екзамен
ЗП 03	Філософія та методологія науки	4/120	екзамен
ЗП 04	Сучасні інформаційні технології	3/90	екзамен
	1.2. Освітні компоненти професійної підготовки		
ПП 01	Сучасні аспекти спеціальної педагогіки	4/120	екзамен
ПП 02	Методика викладання фахових дисциплін спеціальності "Спеціальна освіта"	4/120	екзамен
ПП 03	Науково-прикладні дослідження в спеціальній та інклюзивній освіті	4/120	екзамен
ПП 04	Науково-педагогічна практика	6/180	Диф. залік
	2. Вибіркові освітні компоненти		
	2.1. Освітні компоненти за вибором здобувачів вищої освіти		
ДВА 01	Вибір з каталогу	4/120	залік
ДВА 02	Вибір з каталогу	4/120	залік
ДВА 03	Вибір з каталогу	4/120	залік
	Загальна кількість годин і кредитів ЄКТС для підготовки доктора філософії	46/1380	

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньо-наукової програми.

1 курс		2 курс		3 курс		4 курс	
1. ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ							
1.1. Освітні компоненти загальної підготовки							
Іноземна мова в науково-професійному спілкуванні							
Організація наукової діяльності							
Філософія та методологія науки							
Сучасні інформаційні технології							
1.2. Освітні компоненти професійної підготовки							
		Сучасні аспекти спеціальної педагогіки					
			Методика викладання фахових дисциплін спеціальності "Спеціальна освіта"				
	Науково-прикладні дослідження в спеціальній та інклюзивній освіті						
Практика							
					Науково-педагогічна практика		
2. ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ							
2.1. Освітні компоненти за вибором здобувачів вищої освіти							

		Вибір з каталогу					
				Вибір з каталогу			
					Вибір з каталогу		
Атестація							
						Обговорення дисертаційного дослідження	
							Захист дисертації

ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи. Умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є кваліфікаційною науковою роботою, яка виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, містить наукові результати проведених ним досліджень зі спеціальності 016 Спеціальна освіта та подана з метою присудження йому ступеня доктора філософії в галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. Дисертаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Вимоги щодо оформлення дисертаційної роботи, процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Кабінетом Міністрів України.
Вимоги до публічного захисту	Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України за № 44 від 12 січня 2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» публічний захист дисертації проводиться на засіданні спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, яка створюється для разового захисту дисертації. Захист дисертації повинен мати характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь голова та члени ради, а також за бажанням присутні на засіданні.

	Засідання ради вважається правочинним у разі участі у ньому та голосуванні повного складу ради.
--	---

ПРОЕКТ

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

Компоненти ОНП	ЗП 01	ЗП 02	ЗП 03	ЗП 04	ПП 01	ПП 02	ПП 03	ПП 04	ДВА 01	ДВА 02	ДВА 03
Програмні компетентності											
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+			
ЗК 01	+	+	+	+			+				
ЗК 02		+	+				+				
ЗК 03		+		+							
ЗК 04		+									
ЗК 05	+										
ЗК 06	+	+					+				
ЗК 07				+				+			
ЗК 08	+	+						+			
ЗК 09						+		+			
СК 01		+				+		+			
СК 02							+				
СК 03			+		+		+				
СК 04							+				
СК 05							+				
СК 06							+				
СК 07							+				
СК 08					+	+		+			
СК 09					+	+		+			

CK 10		+				+	+	+			
--------------	--	---	--	--	--	---	---	---	--	--	--

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми

[illegible]